

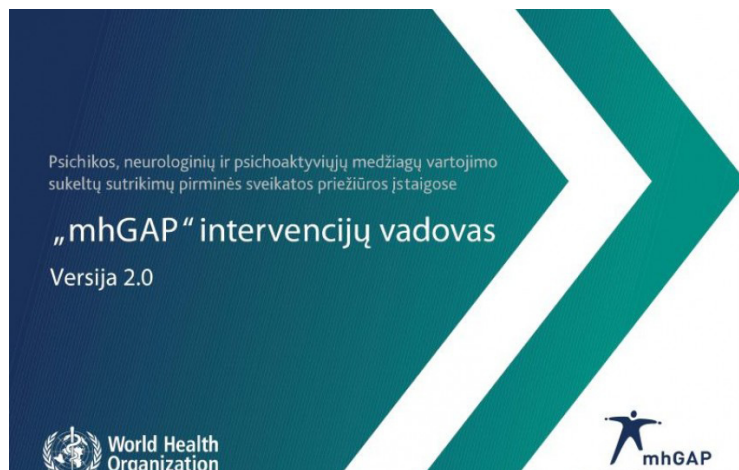
Pasaulio sveikatos organizacijos parengtas „mhGAP“ intervencijų vadovas

Atkreipiame specialistų dėmesį, kad Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) parengto „mhGAP“ intervencijų vadovo (psichikos, neurologinių ir psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo sukeltų sutrikimų pirminės sveikatos priežiūros įstaigose) atnaujintą elektroninę versiją jau galima skaityti ir lietuvių kalba.

Kaip teigia Shekhar Saxena, PSO Psichikos sveikatos ir priklausomybių departamento direktorius, psichikos, neurologiniai ir psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo sukelti (PNM) sutrikimai yra plačiai paplitę ir sudaro didelę ligų nei negalios naštos dalį visame pasaulyje. Iki šiol egzistuoja didžiulis atotrūkis tarp sveikatos sistemų pajėgumo ir išteklių, poreikių ir skubių priemonių šiai naštai sumažinti. Beveik 1 iš 10 žmonių turi psichikos sutrikimų, tačiau tik 1 proc. visų sveikatos priežiūros specialistų pasaulyje teikia psichikos sveikatos priežiūros paslaugas. PNM sutrikimai sudaro dideles kliūtis vaikų mokymuisi ir suaugusiųjų gebėjimui funkcionuoti šeimoje, darbe ir visuomenėje.

Pirmasis „mhGAP“ intervencijų vadovas buvo sukurtas 2010 m., kaip paprastas, techniškai, moksliniais įrodymais pagrįstas įrankis, pristatantis integruotą prioritetinių PNM sutrikimų valdymą ir palengvinantis Psichikos sveikatos atotrūkio mažinimo veiksmų programos („mhGAP“ – Mental Health Gap Action Programme) įgyvendinimą. Šis vadovas buvo naudojamas plėtojant psichikos sveikatos priežiūros paslaugas daugiau nei 90 šalių visuose PSO regionuose, o „mhGAP“ medžiaga buvo išversta į daugiau nei 20 kalbų.

Praėjus penkeriems metams nuo pirmojo vadovo leidimo, remiantis naujausia moksline literatūra, taip pat ekspertų ir praktinės patirties įžvalgomis, buvo atnaujinta ir 2015 m. publikuota antroji „mhGAP“ intervencijų vadovo versija, atspindinti ne tik mokslo naujoves, bet ir išsamų grįžtamąjį ryšį iš psichikos sveikatos priežiūros specialistų.

Nors „mhGAP“ intervencijų vadovas pirmiausia skirtas ne specializuotam psichikos sveikatos priežiūros, o pirminio lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų darbuotojams (šeimos gydytojams, slaugytojams, kitiems sveikatos priežiūros personalo nariams), be abejo, jis gali būti naudingas ir kitoms specialistų grupėms – politikos formuotojams ir vadovams, asmens sveikatos priežiūros paslaugų planuotojams, taip pat psichikos sveikatos priežiūros specialistams, visuomenės sveikatos ar kitiems specialistams, dirbantiems psichikos sveikatos priežiūros srityje.

Susidomėjusius šiuo leidiniu informuojame, kad jį galima skaityti internete (lietuvių kalba) arba parsisiųsti:

https://drive.google.com/file/d/15c-9tflizJzjsPMC5SDes_RcPHccQr0A/view

Vilnius dalinasi gerąja patirtimi – iniciatyva „TuEsi“ taps nacionaline platforma

Prieš ketverius metus Vilnius buvo pirmasis, ėmėsis strategijos ir realių darbų, kad savižudybių sostinėje žymiai sumažėtų. Ši lyderystė šiandien jau leidžia Vilniui dalintis sukaupta sėkminga gerąja patirtimi ir simboliškai perduoti Sveikatos apsaugos ministerijai itin reikalingą interneto svetainę tuesi.lt. 2017 m. sukurta svetainė padeda ne tik atsідūrusiems krizinėje situacijoje, bet ir artimiesiems, ar specialistams, ieškantiems daugiau informacijos, pagalbos kontaktų. Šiandien su ministerija pasirašyta bendradarbiavimo sutartis, kuria ministerija įsipareigoja perimti svetainės administravimą, o Vilniaus savivaldybė – toliau dalintis gerąja patirtimi, mažinant savižudybių skaičių mieste.

„Vilnius įdėjo itin daug pastangų, kurdamas kompleksinės pagalbos įrankius, kad sostinėje gyventi būtų gera visiems – kiek vienas yra svarbus ir vertingas. Mūsų pastangos ir prevencija pasiteisino – savižudybių skaičius sostinėje kasmet sparčiai mažėja. Perduodame estafetę ministerijai, kad ši visos šalies mastu pritaiktų gerąsias Vilniaus praktikas, žinoma, reikia ieškoti ir naujų būdų ir priemonių, kaip pasiekti užsibrėžtų ambicingų tikslų. Žinau, kad perduodame mūsų įdirbį į geras rankas“, – susitikime kalbėjo sostinės meras Remigijus Šimašius.

Dar 2015 m. gruodžio 17 d. trys dešimtys Vilniaus mieste veikiančių įstaigų ir organizacijų susibūrė ir sutarė drauge dirbti, Vilniaus miesto savivaldybėje pasirašė savižudybių prevencijos memorandumą, buvo įsteigta savižudybių prevencijos memorandumo darbo grupė.

Pasak SAM Asmens sveikatos departamento direktorės, laikinai vykdančios ministerijos kanclerio funkcijas Odetos Vitkūnienės, labai svarbu, kad šios sostinėje pradėtos iniciatyvos apims ne tik vietos bendruomenę, sostinės gyventojus, bet ir visus pagalbos šaltinius nacionaliniu mastu bei informaciją kur ir kaip kreiptis žmogui išgyvenančiam krizę, jo artimajam ar šioje srityje dirbančiam specialistui.

„Ministerija kartu su Valstybinio psichikos sveikatos centro Savižudybių prevencijos biuru koordinuoja puslapio atnaujinimo

ir informacijos plėtos darbus. Inicatyva „TuEsi“ taps nacionaline platforma, kurioje bus galima rasti pagalbą sau, esant krizėje, ieškant pagalbos draugui, artimajam bei informaciją ir metodinę pagalbą specialistams, kurie pasirenkę teikti pagalbą įvairiomis formomis. Planuojama, kad naujas svetainės paketas startuos vasario viduryje“, – pažymėjo O. Vitkūnienė.

Vilniaus miesto savižudybių prevencijos 2016–2019 metų strategija apima kompleksinės pagalbos kūrimą, paslaugų teikimą, „vartininkų“ ir specialistų mokymus, informacijos sklaidą, kompetencijų stiprinimą ir tarptautinį bendradarbiavimą. Vilniaus miesto savivaldybė trečius metus iš eilės skiria nepertraukiamą finansavimą šiai strategijai įgyvendinti. Sostinėje daug dėmesio ir lėšų skiriama tam, kad krizinėje situacijoje atsidūręs vilnietis gautų nemokamą skubią pirminę psichologinę ar psichiatrinę pagalbą be išankstinės registracijos, artimiausioje poliklinikoje arba gydymo įstaigoje.

Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras organizuoja „vartininkų“ safeTALK ir ASIST mokymus. VšĮ Centro poliklinikoje veikia „Budinčio psichologo tarnyba“, kuri teikia psichologinę pagalbą atsidūrusiems krizinėje situacijoje visą parą, 7 dienas per savaitę. Darbo dienomis tokią paslaugą teikia VšĮ Antakalnio poliklinika. Daugiau – www.tuesi.lt

Rinkodaros ir komunikacijos skyrius, vrt@vilnius.lt

Leidiny „Smurto prieš vaikus diagnostikos metodinės rekomendacijos“

Smurtinis elgesys prieš vaikus lemia netolygią vaiko socialinę raidą, nekontroliuojamos agresijos didėjimą, smurtinės kultūros perdavimą ateinančioms kartoms, šeimos vaidmens sumažėjimą, vertybių nuvertėjimą. Smurtą patiriantys vaikai išsiskiria didesne psichologinių ir elgesio problemų rizika. Depresija, nerimo sutrikimai, piktnaudžiavimas priklausomybę sukeliančiomis medžiagomis, nesaugi lytinė elgsena, socialinės kompetencijos stoka smurtą patiriantiems vaikams nustatoma dažniau nei jų bendraamžiams. Be to, smurtą patiriantys socialiai apleisti vaikai priskiriami prie

padidėjusios savižudybės rizikos grupės vaikų. Šis leidinys skirtas visiems asmens sveikatos priežiūros įstaigose dirbantiems specialistams. Jo tikslas - suteikti žinių, dalykinės informacijos, kuo anksčiau atpažinti smurtą prieš vaiką, jį diagnozuoti, suteikti reikiamą pagalbą vaikui ir šeimai, o prirėkus atlikti savo pareigą pranešant apie netinkamą elgesį su vaiku jo teises ginančioms institucijoms.

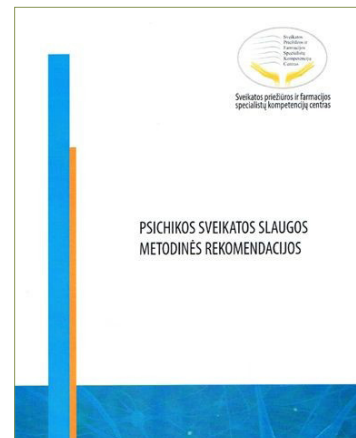
Leidinį platiname nemokamai. Norinčius įsigyti prašome kreiptis į Valstybinio psichikos sveikatos centro, Priklausomybės ligų skyriaus vyr. specialistę Renatą Čižauskaitę telefonu 8 5 210 28 17 ar el. paštu renata.cizauskaite@vpssc.lt

Parengtos psichikos sveikatos slaugos rekomendacijos

Sveikatos apsaugos ministerija (SAM) pristato rekomendacijas, parengtas siekiant pagelbėti žmonėms, kurie namuose slaugo psichikos sutrikimų turinčius artimuosius. Šiose rekomendacijose paprastai ir aiškiai pateikiama praktinė informacija, kaip suprasti ir padėti sergančiajam, kad jo priežiūra veiktų įprastą gyvenimą kuo švelniau.

Psichikos ir elgesio sutrikimu sergančių žmonių priežiūra namuose yra sudėtingas ir atsakingas procesas, reikalaujantis iš artimųjų specialių žinių, kurių jiems dažnai trūksta. Mokslininkų ir praktikų parengtomis Psichikos sveikatos slaugos metodinėmis rekomendacijomis siekiama palengvinti slaugos proceso organizavimą, sergančiojo bendradarbiavimą su artimaisiais, jo įgūdžių atkūrimą ir palaikymą.

Leidinyje artimieji sužinos, kas kokią pagalbą teikia susirgus, kaip vertinti prižiūravimo ligonio poreikius, kokie galimi sergančiojo fiziniai, psichikos ir elgesio pokyčiai, į ką kreiptis sutrikus regai, klausai, judėjimui ir judesių koordinacijai, nuotakai, miegui ir kitoms organizmo funkcijoms ar gebėjimams. Prižiūrintiems artimiesiems rekomenduojama būti dėmesingiems ir stebėti sergančiojo pokyčius, pastebėjus – kreiptis į nurodomus specialistus.

Valstybinio psichikos sveikatos centro kontaktai

Psichikos sveikatos skyrius	Tel. 85 249 99 75	El.p. jelena.stanislovoviene@vpssc.lt
Priklausomybės ligų skyrius	Tel. 85 210 28 17	El.p. aurelija.cepulyte@vpssc.lt
Savižudybių prevencijos biuras	Tel. 85 249 99 76	El.p. marius.stricka@vpssc.lt
Informacijos ir ryšių skyrius	Tel. 85 249 08 17	El.p. info@vpssc.lt